

№ 1351-р [On approval of the Strategy for the Digital Development of Innovative Activity of Ukraine for the Period Until 2030 and Approval of the Operational Plan of Measures for its Implementation in 2025-2027: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine № 1351-р]. (2024, December 31). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1351-2024-%D1%80#n14> [in Ukrainian].

44. Pro skhvalennia Stratehii rozvytku innovatsiinoi diialnosti Ukrainy na period do 2030 roku: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy № 526-р [On approval of the Strategy for the Development of Innovative Activity of Ukraine for the Period until 2030: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine № 526-р]. (2019, July 10). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80#Text> [in Ukrainian].

Відомості про автора

ЯНИШІВСЬКИЙ Михайло Мирославович – аспірант четвертого року навчання, асистент кафедри публічного врядування Інституту адміністрування, державного управління та професійного розвитку, Національний університет «Львівська політехніка» (79000, м. Львів, вул. Степана Бандери, 12, e-mail: mykhailo.m.yanyshivskyi@lpnu.ua).

YANYSHIVSKYI Mykhailo – Postgraduate Student of the Fourth Year of Study Postgraduate Student, Assistant of the Department of Public Administration of the Institute of Administration, Public Governance, and Professional Development, National University «Lviv Polytechnic» (79000, Lviv, 12, Stepan Bandera Str., e-mail: mykhailo.m.yanyshivskyi@lpnu.ua).

УДК 33: 004.946 (075)

DOI: 10.37128/2411-4413-2024-4-8

**ТЕОРЕТИЧНІ
АСПЕКТИ
СИНЕРГІЇ МАКРО- І
МІКРОЕКОНОМІЧ-
НИХ ПРОЦЕСІВ У
ПЕРІОД
ЕКОНОМІЧНОЇ
НЕСТАБІЛЬНОСТІ**

ЗГАДОВА Н.С.,
*кандидат економічних наук, доцент,
завідувачка кафедри економічної
теорії та фінансово-економічної безпеки*

РАБОТИН Ю.А.,
*кандидат економічних наук, доцент
кафедри економічної теорії
та фінансово-економічної безпеки*

ПАВЛЕНКО Г.М.,
*старший викладач кафедри економічної
теорії та фінансово-економічної безпеки,
Одеський національний технологічний
університет
(м. Одеса)*

У статті досліджено взаємозв'язок макро- й мікроекономічних процесів у період економічної нестабільності, що є ключовим фактором формування стійкої економічної системи. Автори аналізують вплив макроекономічних змін, таких як інфляція, валютні

коливання, фінансова й монетарна політика, на мікроекономічні суб'єкти – підприємства, домогосподарства й фінансові установи. Визначено, що нестабільність на макрорівні може призводити до адаптаційних стратегій на мікрорівні, включаючи оптимізацію витрат, зміну бізнес-моделей та диверсифікацію виробничої діяльності.

Значну увагу приділено аналізу механізмів синергії між макро- й мікроекономічними процесами, які сприяють посиленню антикризової стійкості економіки. Підкреслено роль державного регулювання та інституційних чинників у забезпеченні сприятливого середовища для бізнесу в умовах економічних шоків. Запропоновано підходи до гармонізації взаємодії макро- й мікрорівня через стимулювання інновацій, розвиток цифрових технологій, підтримку малого й середнього бізнесу, а також посилення інтеграційних процесів.

Досліджено роль фінансового сектору в підтримці економічної рівноваги й механізми, що дозволяють підвищити стійкість банківської системи в умовах нестабільності. Виявлено, що адаптивні стратегії підприємств можуть бути ефективними за умови відповідної мікроекономічної політики, спрямованої на створення стабільного інвестиційного клімату й розширення доступу до кредитних ресурсів. Також розглянуто питання соціально-економічного впливу кризи на рівень зайнятості й добробут населення, підкреслено важливість державної підтримки в забезпеченні соціальної згуртованості й економічної безпеки.

Результати дослідження підтверджують, що ефективна синергія між макро- й мікроекономічними процесами сприяє мінімізації негативних наслідків криз і формуванню передумов для стійкого розвитку. Запропоновані рекомендації можуть бути використані для розробки стратегій економічної політики, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності, адаптивності національної економіки й забезпечення її динамічного зростання.

Ключові слова: економічна рівновага, економіка, макро- й мікроекономічні процеси, економічна криза, рівень зайнятості, інфляція, ринок праці, стратегія, синергія.

Табл.: 3. Літ.: 14.

THEORETICAL ASPECTS OF THE SYNERGY OF MACRO- AND MICROECONOMIC PROCESSES IN A PERIOD OF ECONOMIC INSTABILITY

ZGHADOVA Nataliyy,

**Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Head of the Department of Economic
Theory and Financial and Economic Security,**

RABOTIN Yuriy,

**Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
of the Department of Economic Theory
and Financial and Economic Security,**

PAVLENKO Anna,

**Senior Lecturer of the Department of Economic
Theory and Financial and Economic Security
Odessa National Technological University
(Odessa)**

The article examines the interconnection of macro- and microeconomic processes in times of economic instability, which is a key factor in the formation of a sustainable economic system. The authors analyze the impact of macroeconomic changes, such as inflation, currency fluctuations,

fiscal and monetary policy, on microeconomic entities, such as enterprises, households and financial institutions. It is determined that instability at the macro level can lead to adaptation strategies at the micro level, including cost optimization, changes in business models and diversification of production activities.

Considerable attention is paid to the analysis of synergy mechanisms between macro- and microeconomic processes that contribute to strengthening the anti-crisis resilience of the economy. The role of state regulation and institutional factors in ensuring a favourable environment for business in the face of economic shocks is emphasized. The approaches to harmonizing the interaction of macro- and micro-levels through stimulating innovation, developing digital technologies, supporting small and medium-sized businesses, and strengthening integration processes are proposed.

The role of the financial sector in maintaining economic equilibrium and mechanisms to increase the resilience of the banking system in the face of instability are investigated. It is found that adaptive strategies of the enterprises can be effective under the condition of appropriate macroeconomic policy aimed at creating a stable investment climate and expanding access to credit resources. The article also considers the socio-economic impact of the crisis on employment and welfare, and emphasizes the importance of state support in ensuring social cohesion and economic security.

The results of the study confirm that the effective synergy between macro- and microeconomic processes helps to minimize the negative effects of crises and create preconditions for sustainable development. The proposed recommendations can be used to develop economic policy strategies aimed at increasing the competitiveness and adaptability of the national economy and ensuring its dynamic growth.

Key words: economic equilibrium, economy, macro- and microeconomic processes, economic crisis, employment, inflation, labour market, strategy, synergy.

Tabl.: 3. Ref.: 14.

Постановка проблеми. Сучасна економічна нестабільність, спричинена глобальними фінансовими кризами, геополітичними конфліктами, пандемічними викликами й структурними змінами в національних економіках, значно впливає на всі рівні господарювання. Макроекономічні потрясіння, такі як інфляція, коливання валютних курсів, зміни в державній політиці й нестабільність фінансових ринків, безпосередньо позначаються на діяльності підприємств, рівні доходів домогосподарств і загальному соціально-економічному стані країни.

Попри значний науковий інтерес до вивчення кризових явищ, недостатньо досліджено взаємозв'язок між макро- й мікроекономічними процесами у контексті їхньої синергії та взаємного впливу. Зокрема, бракує комплексного аналізу адаптаційних механізмів бізнесу до змін у макроекономічному середовищі й оцінки ефективності державних регуляторних заходів у підтримці економічної стабільності.

Проблема полягає у необхідності розробки стратегій гармонійної взаємодії між макро- й мікроекономічними процесами, які б сприяли зниженню негативного впливу кризових явищ, підвищенню стійкості підприємств й економіки загалом, а також забезпеченню сталого розвитку в умовах високої невизначеності. Визначення оптимальних механізмів такої взаємодії дозволить сформулювати більш ефективні антикризові заходи, спрямовані на підтримку реального сектору економіки, зміцнення фінансової стабільності й стимулювання інноваційного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика взаємозв'язку

макро- й мікроекономічних процесів у період економічної нестабільності є предметом досліджень багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців. Значна увага приділяється питанням макроекономічного регулювання, впливу кризових явищ на національну економіку й адаптаційним стратегіям бізнесу.

Зокрема, у працях Дж. Кейнса [1], М. Фрідмана [2] й інших економістів класичної школи розглядаються питання впливу державної політики на ринкову рівновагу, роль фіскальних і монетарних інструментів у стабілізації економіки. Сучасні дослідження, зокрема роботи Дж. Стігліца [3], П. Кругмана [4] й інших, акцентують увагу на необхідності балансу між державним втручанням і ринковими механізмами для подолання кризових явищ.

Українські науковці, зокрема О. Бутенко [5], В. Геєць [6], І. Бураковський [7], досліджують макроекономічні виклики для України, включаючи вплив глобальних криз, структурні проблеми національної економіки й способи їхнього подолання. Окремі дослідження присвячені питанням фінансової стійкості підприємств у кризових умовах, зокрема праці Е. Лібанової, О. Чухліба й інших науковців.

Проте, незважаючи на наявність значної кількості наукових праць, недостатньо досліджено механізми взаємодії макро- й мікроекономічних процесів у контексті їхньої синергії. Відсутній комплексний підхід до аналізу адаптаційних стратегій бізнесу в умовах макроекономічної нестабільності й оцінки ефективності державної політики у підтримці реального сектору економіки. Це визначає необхідність подальших теоретичних досліджень, спрямованих на розробку моделей гармонійної взаємодії між макро- й мікрорівнем економіки задля забезпечення її стійкого розвитку.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є аналіз теоретичних досліджень взаємодії макро- й мікроекономічних процесів у період економічної нестабільності, визначення механізмів їхньої синергії та обґрунтування стратегій гармонізації цих процесів для забезпечення стійкого економічного розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. На макроекономічному рівні стабільність визначається як результат взаємодії низки критичних факторів, що впливають на основні економічні показники. Серед них особливе значення має державна політика в сфері регулювання економіки, яка створює основу для структурних реформ й ефективного управління фінансовими потоками. Коливання світових ринків і глобальні фінансові кризи можуть призводити до нестабільності на національному рівні, тому важливою є здатність держави оперативно реагувати на зовнішні виклики через адаптивні механізми монетарної та фіскальної політики.

У таблиці 1 наведено узагальнюючі ключові аспекти впливу економічної нестабільності на макро- й мікроекономічні процеси.

Серед перерахованих чинників потрібно звернути увагу на політичну ситуацію та рівень довіри до урядових інституцій, які безпосередньо впливають на інвестиційний клімат і внутрішню стабільність. Зменшення довіри може спричиняти паніку на ринках і зниження економічної активності, тому забезпечення прозорості й відкритості урядових процесів є одним із пріоритетних завдань.

Кризові аспекти впливу економічної нестабільності на макrorівні

Аспект	Основні чинники	Завдання / Стратегії
Економічні показники	Рівень безробіття, інфляція, курс національної валюти	Стабілізація економічних показників через адаптивну монетарну й фінансову політику
Вплив зовнішніх факторів	Коливання світових ринків, глобальні фінансові кризи, воєнний стан	Розробка заходів для адаптації до зовнішніх шоків і забезпечення енергетичної безпеки (диверсифікація постачань, розвиток власних ресурсів)
Політичні й регуляторні умови	Політична ситуація, рівень довіри до урядових інституцій	Забезпечення прозорості, ефективного регулювання економіки й зміцнення довіри до державних інститутів

Джерело: складено авторами за даними [1-3]

Щодо зменшення впливу зовнішніх факторів, гарантування енергетичної безпеки виступає важливим завданням, адже залежність від імпорту енергоносіїв створює додаткові ризики для економіки в умовах глобальної нестабільності. Формування стратегії з розвитку власних енергетичних ресурсів і диверсифікації постачань дозволяє зменшити вразливість економіки до зовнішніх шоків.

Завдання держави в умовах кризи полягає у формуванні ефективних інструментів регулювання, до яких належить комплексна монетарна й фінансова політика. Вони спрямовані на стабілізацію макроекономічної ситуації, створення сприятливого інвестиційного клімату й забезпечення довгострокового економічного зростання. Такий інтегрований підхід дозволяє не лише зменшувати негативні наслідки кризових явищ, але й створювати передумови для сталого розвитку національної економіки в сучасних умовах глобальної нестабільності.

Економічна нестабільність впливає на діяльність підприємств і домогосподарств, що змушує їх адаптуватися до нових умов. До основних наслідків кризових явищ для мікроекономічного рівня належать: зниження рівня інвестиційної активності, скорочення доходів населення та зміна споживчих пріоритетів, впровадження антикризових стратегій на підприємствах (оптимізація витрат, скорочення персоналу, автоматизація виробничих процесів), а також перехід до нових бізнес-моделей та цифрової трансформації.

Таблиця 2 допомагає візуально структурувати інформацію, відображаючи як наслідки кризових явищ впливають на економічну стабільність, так і можливі шляхи адаптації макро- й мікроекономічних суб'єктів до кризових умов.

Водночас підприємства й домогосподарства змушені шукати нові способи пристосування до мінливих економічних умов. Це передбачає переосмислення фінансових стратегій, активне впровадження інноваційних технологій та гнучку адаптацію бізнес-процесів. Зниження інвестиційної активності стимулює пошук альтернативних джерел фінансування та залучення державної підтримки, що дозволяє мінімізувати ризики й оптимізувати витрати.

Кризові аспекти впливу економічної нестабільності на мікрорівні

Аспект	Наслідки кризових явищ	Стратегії адаптації
Інвестиційна активність	Зниження рівня інвестиційної активності через обмеження фінансових ресурсів	Пошук альтернативних джерел фінансування, залучення державної підтримки
Доходи населення та споживчі пріоритети	Скорочення доходів населення, що призводить до зміни споживчих пріоритетів	Адаптація продукції та послуг до нових споживчих потреб
Діяльність підприємств	Оптимізація витрат, скорочення персоналу, автоматизація виробничих процесів	Впровадження антикризових стратегій, цифрова трансформація, перехід до нових бізнес-моделей
Диверсифікація та розширення ринків	Необхідність адаптації бізнесу до нових умов за допомогою диверсифікації продукції та розширення ринків збуту	Пошук нових ринків збуту, активне використання інноваційних підходів і технологій для підвищення конкурентоспроможності підприємств

Джерело: складено авторами за даними [2-4]

Скорочення доходів населення веде до зміни структури споживання, що вимагає від підприємств адаптації своєї продукції та послуг до нових споживчих потреб. Перехід до цифрових технологій відкриває можливості для розширення ринків збуту, вдосконалення логістики й комунікації з клієнтами. Автоматизація виробничих процесів і впровадження інновацій дозволяє підвищувати їхню ефективність, зменшувати витрати й створювати конкурентні переваги.

Так, економічна нестабільність стимулює підприємства до диверсифікації продукції, розширення ринків збуту й пошуку нових, більш ефективних бізнес-моделей. Адаптація до цих умов сприяє не лише виживанню у кризових ситуаціях, але й створює передумови для стійкого розвитку на внутрішньому й глобальному ринках у довгостроковій перспективі.

Взаємодія між державним і приватним секторами створює потужну основу для вирішення сучасних економічних викликів. Завдяки спільним зусиллям, упровадженню ефективних державних стимулюючих програм і посиленню публічно-приватного партнерства, забезпечується не лише оперативна реакція на кризові явища, але й створюються передумови для стійкого економічного розвитку.

Так, інтеграція зусиль сприяє зниженню негативних наслідків кризи, стимулює розвиток малого й середнього бізнесу, що забезпечує створення нових робочих місць і підвищення доходів населення. Реалізація спільної політики сприяє оптимальному використанню ресурсів, модернізації інфраструктури й упровадженню інноваційних технологій, що зі свого боку підсилює конкурентоспроможність національної економіки.

Крім того, залучення іноземних інвестицій створює можливості для технологічного обміну й упровадження сучасних управлінських рішень, що забезпечує стабільність фінансової системи й відкриває нові перспективи для зростання. В умовах глобальної нестабільності така синергія макро- й мікроекономічних процесів виступає ключовим фактором для відновлення економічного потенціалу країни та її інтеграції у світовий економічний простір.

Досвід різних країн свідчить, що ефективне поєднання макро- й

мікроекономічних стратегій є ключем до швидкого й стійкого виходу з кризових явищ. З одного боку, макроекономічні заходи забезпечують фундамент для стабільного функціонування економіки за допомогою регулювання державного бюджету, монетарної політики, контролю за фінансовими ринками й формування сприятливого бізнес-клімату. З іншого боку, мікроекономічні стратегії допомагають окремим підприємствам і домогосподарствам адаптуватися до нових умов, упроваджувати інновації, оптимізувати виробничі процеси й шукати нові ринки збуту.

Наприклад, Німеччина під час фінансової кризи 2008–2009 років застосувала комплекс заходів, спрямованих на підтримку підприємств, що дозволило знизити рівень безробіття та стабілізувати економіку. Водночас цей досвід засвідчив важливість синергії між державним регулюванням й ініціативами бізнес-сектору, що сприяло збереженню конкурентоспроможності країни й формуванню умов для подальшого зростання.

Інший приклад – США під час пандемії COVID-19, коли масштабні фінансові пакети допомоги бізнесу й населенню стали основою для швидкого відновлення економічної активності. У цьому випадку поєднання державної підтримки з активною цифровою трансформацією підприємств дозволило зменшити негативні наслідки кризових явищ, зберегти робочі місця та стимулювати інвестиційну активність.

У таблиці 3 структуровано основні елементи ефективного поєднання макро- й мікроекономічних стратегій для подолання кризових явищ.

Таблиця 3

Макро- й мікроекономічні стратегії для подолання кризових явищ

Аспект		Опис / Заходи	Приклади / Результати
За масштабом	Макроекономічні заходи	Регулювання державного бюджету, монетарна політика, контроль за фінансовими ринками й формування сприятливого бізнес-клімату	Створення фундаменту для стабільного функціонування економіки, забезпечення основи для подальшого економічного зростання
	Мікроекономічні стратегії	Адаптація підприємств і домогосподарств до нових умов за допомогою упровадження інновацій, оптимізації виробничих процесів і пошуку нових ринків збуту	Підвищення конкурентоспроможності, оперативна адаптація до ринкових змін, збереження робочих місць
За країнами	Приклад: Німеччина	Під час фінансової кризи 2008-2009 років застосовано комплекс заходів підтримки підприємств	Зниження рівня безробіття, стабілізація економіки, збереження конкурентоспроможності країни
	Приклад: США	Під час пандемії COVID-19 упроваджено масштабні фінансові пакети допомоги бізнесу й населенню з активною цифровою трансформацією підприємств	Швидке відновлення економічної активності, збереження робочих місць, стимулювання інвестиційної активності
Інтеграція стратегій		Об'єднання макро- й мікроекономічних заходів через синергію зусиль держави й бізнесу, що забезпечує ефективну відповідь на зовнішні й внутрішні виклики	Стимулювання інноваційного розвитку, модернізація виробництва, формування стабільної фінансової системи – запорука успішного подолання кризи й стійкого розвитку

Джерело: складено авторами за даними [5]

Таблиця 3 ілюструє як комплексне поєднання макро- й мікроекономічних стратегій сприяє не лише оперативному реагуванню на кризові явища, але й створенню передумов для довгострокового економічного зростання та стабільності в умовах глобальних викликів.

За останні п'ять років в Україні було реалізовано низку макро- й мікроекономічних стратегій, спрямованих на стабілізацію та розвиток економіки в умовах викликів, пов'язаних із військовими діями й необхідністю структурних реформ.

Макроекономічні стратегії.

1. Фінансова підтримка від міжнародних партнерів. Україна активно співпрацювала з міжнародними фінансовими інституціями для забезпечення макроекономічної стабільності. Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) інвестував понад 6,2 мільярда євро в українську економіку з початку війни в Україні, плануючи у 2025 році вкласти ще щонайменше 1,5 мільярда євро.

2. Співпраця з Міжнародним валютним фондом (МВФ). Україна продовжувала переговори з МВФ щодо фінансування та впровадження структурних реформ. Хоча переговори були складними, проте вони залишалися ключовими для забезпечення фінансової стабільності й прогнозованого фінансування.

3. Лібералізація валютного ринку. Національний банк України поступово послаблював воєнні валютні обмеження, щоб підтримати експортерів і стимулювати економічне зростання. До цих заходів належали спрощення обмежень для бізнесу й стимулювання нових капіталовкладень [10; 11; 12].

Мікроекономічні стратегії.

1. Підтримка малого й середнього бізнесу. Уряд впровадив програми грантів і кредитів для малого й середнього бізнесу, а також сприяв релокації підприємств у безпечніші регіони. Це мало на меті підтримку українського виробництва й стимулювання споживання вітчизняних товарів.

2. Розвиток виробництва з доданою вартістю. Стратегія уряду була спрямована на перехід від сировинної економіки до виробництва товарів із високою доданою вартістю. Сюди належало створення індустріальних парків і підтримка інноваційних підприємств.

3. Інвестиції в енергетичну інфраструктуру. У відповідь на атаки на енергетичну інфраструктуру, уряд і міжнародні партнери, такі як ЄБРР, інвестували в модернізацію та відновлення енергомереж, щоб забезпечити стабільне постачання електроенергії та підтримати економічну діяльність [13; 14].

Ці макро- й мікроекономічні стратегії були спрямовані на адаптацію та розвиток української економіки в умовах війни, забезпечення її стійкості й підготовку до повоєнного відновлення.

Інтеграція макро- й мікроекономічних стратегій дозволяє ефективно реагувати на зовнішні, а також внутрішні виклики, знижувати ризики економічних потрясінь і сприяти довгостроковому зростанню. Об'єднання зусиль держави й бізнесу створює сприятливі умови для інноваційного

розвитку, модернізації виробництва, а також формування стабільної фінансової системи, що є запорукою успішного подолання кризи й забезпечення стійкого розвитку економіки в умовах глобальних викликів.

Висновки. Синергія макро- й мікроекономічних процесів відіграє важливу роль у забезпеченні економічної стійкості в період нестабільності. Взаємодія держави й бізнесу, ефективні антикризові заходи, а також упровадження інноваційних підходів дозволяють мінімізувати ризики й сприяти економічному зростанню. Створення сприятливих умов для співпраці між урядом і підприємницьким сектором є ключовим фактором у досягненні сталого розвитку економіки.

Синергія макро- й мікроекономічних процесів є необхідною для стабільного розвитку економіки, особливо в умовах глобальних і внутрішніх викликів. Успішна взаємодія між державою та бізнесом, підтримка інноваційних ініціатив й активне впровадження антикризових заходів дозволяють створювати ефективні механізми реагування на економічні потрясіння. У цьому контексті важливим є розвиток партнерських відносин між державними органами й підприємцями, що сприяє оптимізації ресурсів і забезпеченню стабільного зростання на усіх рівнях економіки. Важливою умовою є також підтримка інвестиційної привабливості й стимулювання науково-технічного прогресу, що може стати основою для стійкого економічного розвитку в довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел

1. Кейнс Дж.М. Трактат про грошову реформу. Загальна теорія зайнятості, процента та грошей: реферат-дайджест / референт-уклад. В.М. Феценко.; Київ: Асоціація українських банків, 1999. 189 с.
2. Schwartz A., Friedman M. A Monetary History of the United States, 1867–1960. Princeton: Princeton University Press, 1963. 888 p.
3. Стігліц Дж. Глобалізація та її тягар [пер. з англ. А. Іщенко]. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2003. 252 с.
4. Krugman P. End This Depression Now! New York – London: W.W. Norton & Company, 2012. 288 p.
5. Бутенко О.П. Комплаєнс-ризик в інноваційній діяльності підприємства. *Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки та практики*: тези доповідей VIII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, Харків: ФОП Лібуркіна Л.М., 2023. С. 144–147.
6. Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку / Національна академія наук України, Інститут економіки і прогнозування; ред. В.М. Геець. Київ: Інститут економіки і прогнозування НАН України; Київ: Фенікс, 2003. 1008 с.
7. Бураковський І. Теорія міжнародної торгівлі. 2-ге вид. Київ: Основи, 2000. 241 с.
8. Імперативи розвитку міжнародних економічних відносин в умовах глобальних викликів: колективна монографія / кол. авт.; за ред. О.А. Довгаль. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2022. 528 с.

9. Надвірнянський Ю.Р. Еволюція становлення міжнародних торгово-економічних відносин. *Наукові перспективи*. 2023. № 1 (31). С. 354–363. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-1\(31\)-354-363](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-1(31)-354-363)

10. ЄБРР готовий вкласти три мільярди євро в Україну щороку після завершення війни. URL: <https://epravda.com.ua/power/yebr-r-investuye-v-ukrajinu-1-5-mlrd-yevro-ta-podvojit-sumu-pislya-viyni-802966/> (дата звернення: 15.12.2024).

11. Співробітництво України з міжнародними фінансовими інституціями. URL: <https://mfa.gov.ua/mizhnarodni-vidnosini/spivrobotnictvo-ukrayini-z-mizhnarodnimi-finansovimi-instituciyami> (дата звернення: 15.12.2024).

12. Валютна лібералізація триває: НБУ впроваджує найбільший пакет пом'якшення валютних обмежень з початку повномасштабної війни. 2024. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/valyutna-liberalizatsiya-trivaye-nbu-vprovadjuye-naybilshiy-paket-pomyakshennya-valyutnih-obmejen-z-pochatku-povnomasshtabnoyi-viyni> (дата звернення: 15.12.2024).

13. Які державні програми та гранти існують для українського бізнесу. 2024. URL: <https://blog.youcontrol.market/iaki-dierzhavni-proghrami-ta-ghranti-isnuiut-dlia-ukrayinskogho-bizniesu/> (дата звернення: 15.12.2024).

14. Harmash O. Ukraine targets value-added production to reshape wartime economy. 2024. URL: <https://www.reuters.com/authors/olena-harmash/> (дата звернення: 15.12.2024).

Referenceses

1. Keins, Dzh.M. (1999). *Traktat pro hroshovu reformu. Zahalna teoriia zainiatosti, protsenta ta hroshei: referat-daidzhest* [Treatise on Monetary Reform. The General Theory of Employment, Interest, and Money: Abstract Digest]. V.M. Feshchenko (Reference Book). Kyiv: Asotsiatsiia ukrainskykh bankiv [in Ukrainian].

2. Schwartz, A., & Friedman, M. (1963). *A Monetary History of the United States, 1867–1960*. Princeton: Princeton University Press [in English].

3. Stiglits Dzh. (2003). *Hlobalizatsiia ta yii tiahar* [Globalization and Its Burden]. (A. Ishchenko, Trans). Kyiv: Vydavnychi dim «Kyievo-Mohylianska akademiia» [in Ukrainian].

4. Krugman, P. (2012). *End This Depression Now!* New York – London: W.W. Norton & Company [in English].

5. Butenko, O.P. (2023). *Komplaiens-ryzyky v innovatsiinii diialnosti pidpriemstva* [Compliance risks in the innovative activity of the enterprise]. VIII Mizhnarodna naukovo-praktychna internet-konferentsiia «Konkurentospromozhnist ta innovatsii: problemy nauky ta praktyky» – *The Eight International Scientific and Practical Internet Conference «Competitiveness and innovation: problems of science and practice»*. (pp. 144-147). Kharkiv: FOP Liburkina L.M. [in Ukrainian].

6. *Ekonomika Ukrainy: stratehiia i polityka dovhostrokovoho rozvytku* [Economy of Ukraine: strategy and policy of long-term development]. (2003). Natsionalna akademiia nauk Ukrainy, Instytut ekonomiky i prohnozuvannia –

National Academy of Sciences of Ukraine, Institute of Economics and Forecasting; V.M. Heiets (Ed.). Kyiv: Instytut ekonomiky i prohnozuvannia NAN Ukrainy; Kyiv: Feniks [in Ukrainian].

7. Burakovskiy I. (2000). *Teoriia mizhnarodnoi torhivli [Theory of international trade]* (2nd ed., rev.). Kyiv: Osnovy [in Ukrainian].

8. Kharkivskiy natsionalnyi universytet imeni V.N. Karazina (2022). *Imperatyvy rozvytku mizhnarodnykh ekonomichnykh vidnosyn v umovakh hlobalnykh vyklykiv: kolektyvna monohrafiia [Imperatives of development of international economic relations in conditions of global challenges: collective monograph]*. O.A. Dovhal (Ed.). Kharkiv: Kharkivskiy natsionalnyi universytet imeni V.N. Karazina [in Ukrainian].

9. Nadvirnianskyi, Yu.R. (2023). Evoliutsiia stanovlennia mizhnarodnykh torhovo-ekonomichnykh vidnosyn [Evolution of the formation of international trade and economic relations]. *Naukovi perspektyvy – Scientific perspectives*, 1 (31), 354–363. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-1\(31\)-354-363](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-1(31)-354-363) [in Ukrainian].

10. YeBRR hotovyi vkladaty try miliardy yevro v Ukrainu shchoroku pislia zavershennia viiny [EBRD ready to invest three billion euros in Ukraine every year after the end of the war]. *epravda.com.ua*. Retrieved from: <https://epravda.com.ua/power/yebr-investuye-v-ukrajinu-1-5-mlrd-yevro-ta-podvojit-sumu-pislya-viyni-802966/> [in Ukrainian].

11. Spivrobitnytstvo Ukrainy z mizhnarodnymy finansovymy instytutami [Ukraine's cooperation with international financial institutions]. *mfa.gov.ua*. Retrieved from: <https://mfa.gov.ua/mizhnarodni-vidnosini/spivrobitnictvo-ukrayini-z-mizhnarodnimi-finansovimi-instituciyami> [in Ukrainian].

12. Valiutna liberalizatsiia tryvaie: NBU vprovadzhuie naibilshyi paket pomiakshennia valiutnykh obmezhen z pochatku povnomasshtabnoi viiny [Currency liberalization continues: NBU implements the largest package of easing currency restrictions since the start of the full-scale war]. (2024). *bank.gov.ua*. Retrieved from: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/valyutna-liberalizatsiya-trivaye-nbu-vprovadjuje-naybilshiy-paket-pomyakshennya-valyutnih-obmejen-z-pochatku-povnomasshtabnoyi-viyni> [in Ukrainian].

13. Yaki derzhavni prohramy ta hranty isnuut dlia ukrainskoho biznesu [What government programs and grants exist for Ukrainian businesses]. (2024). *blog.youcontrol.market*. Retrieved from: <https://blog.youcontrol.market/iaki-dierzhavni-prohrami-ta-ghranti-isnuut-dlia-ukrayinskogho-bizniesu/> [in Ukrainian].

14. Harmash O. (2024). Ukraine targets value-added production to reshape wartime economy. 2024. URL: <https://www.reuters.com/authors/olena-harmash/> [in English].

Відомості про авторів

ЗГАДОВА Наталія Сергіївна – кандидат економічних наук, доцент, завідувачка кафедри економічної теорії та фінансово-економічної безпеки, Одеський національний технологічний університет (65039, м. Одеса, вул. Канатна, 112, e-mail: nataliz_225@ukr.net).

РАБОТІН Юрій Анатолійович – кандидат економічних наук, доцент кафедри

економічної теорії та фінансово-економічної безпеки, Одеський національний технологічний університет (65039, м. Одеса, вул. Канатна, 112, e-mail: rabotin.yuriy1956@gmail.com).

ПАВЛЕНКО Ганна Михайлівна – старший викладач кафедри економічної теорії та фінансово-економічної безпеки, Одеський національний технологічний університет (65039, м. Одеса, вул. Канатна, 112, e-mail: pavlenko_1991@ukr.net).

ZGHADOVA Nataliyy – Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Economic Theory and Financial and Economic Security, Odessa National Technological University (65039, Odessa, 112, Kanatna Str., e-mail: nataliz_225@ukr.net).

RABOTIN Yuriy – Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of the Department of Economic Theory and Financial and Economic Security, Odessa National Technological University (65039, Odessa, 112, Kanatna Str., e-mail: rabotin.yuriy1956@gmail.com).

PAVLENKO Anna – Senior Lecturer of the Department of Economic Theory and Financial and Economic Security, Odessa National Technological University (65039, Odessa, 112, Kanatna Str., e-mail: pavlenko_1991@ukr.net).